

SAKSBEHANDLER
Arnt Magne Haugen

VÅR REF.
06/02471-3

ARK. B - Bygninger 409 (Bodø) Bodø - No

DERES REF.

INNVALGSTELEFON

DERES DATO

VÅR DATO
15.6.2011

TELEFAKS
+47 22 94 04 04
postmottak@ra.no
www.riksantikvaren.no

Nordlandsmuseet - Museumsforeningen
Prinsens gate 116
8006 BODØ

K O P I

EKSPEDERT

YLF 20.06.11

Prinsens gate 116 - museumsbygningen, gnr. 138, bnr. 258, Bodø kommune - Vedtak om fredning med hjemmel i Lov om kulturminner § 15 og § 19, jf. § 22.

Vi viser til tidligere utsendt fredningsforslag for Prinsens gate 116, datert 30. mai 2006, som har vært på høring hos berørte parter og instanser. På grunnlag av dette fatter Riksantikvaren følgende vedtak:

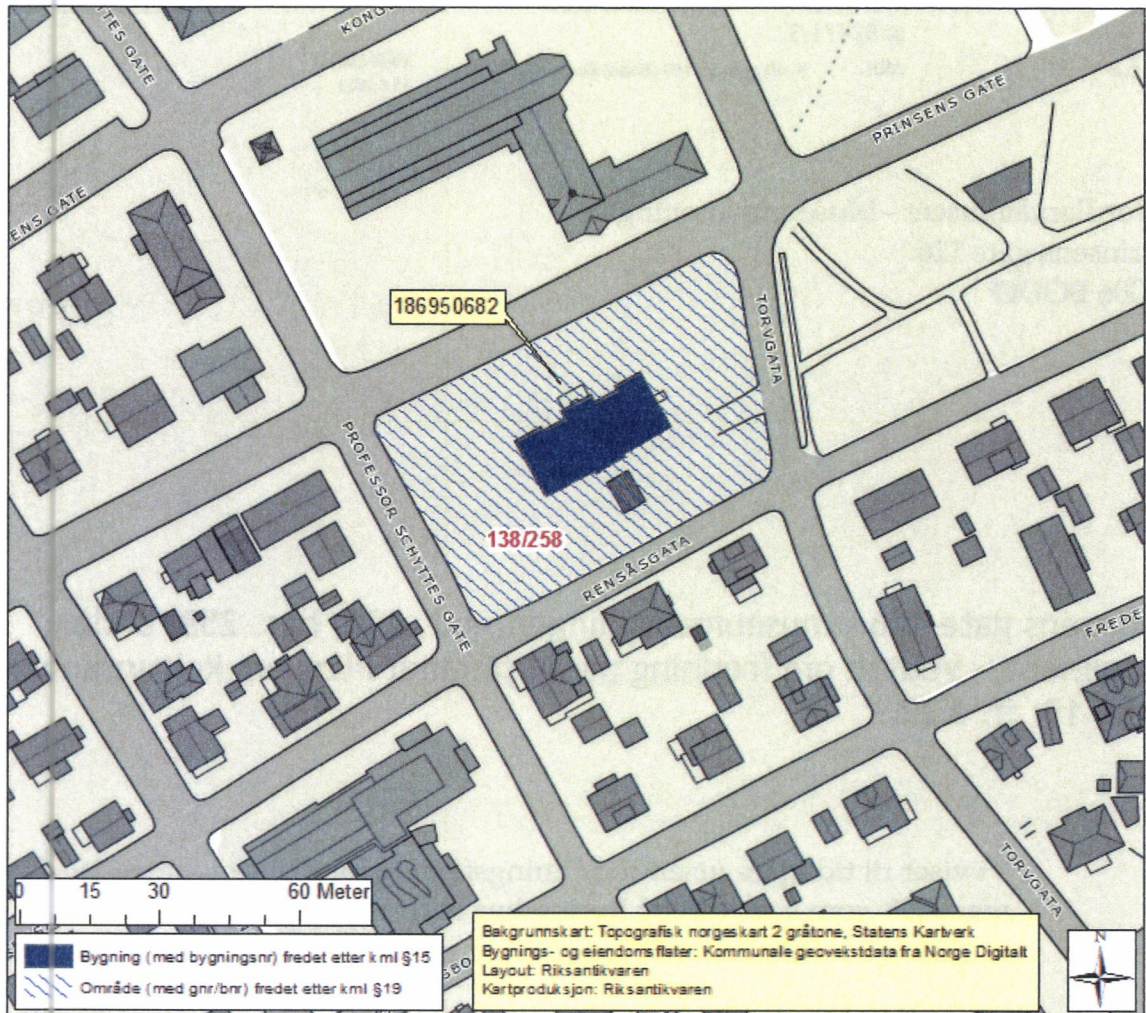
VEDTAK:

Med hjemmel i lov om kulturminner av 9. juni 1978 nr. 50 § 15 og § 19 jf. § 22, freder Riksantikvaren Prinsens gate 116, museumsbygningen gnr.138, bnr.258, i Bodø kommune.

Omfanget av fredningen

Fredningen etter § 15 omfatter museumsbygningens eksteriør og interiør i hovedinngang/vestibyle i 1. etasje, samt rom med tørrakvarium i kjelleretasjen.

Fredningen etter § 19 omfatter også museumskvartalet. Avgrensing av kvartalet som inngår i fredningsforslaget er vist på vedlagt kart, datert 03. 01.06. Fredningsområdet strekker seg ut til og med fortauskanten. Området som omfattes av fredningen er avmerket på kartet nedenfor.

Fredning etter kulturminneloven § 15 og § 19. fredningen omfatter bygninger og areal avmerket på kartet.

Formålet med fredningen

Formålet med fredningen av Prinsens gate 116, er å bevare en bygningshistorisk og kulturhistorisk verdifull bygning. Bygningen er et betydningsfullt innslag i Bodø bys arkitektur og et viktig element i Bodøs offisielle byrom. Museet er det nest eldste i Nord-Norge, og bygningen er Bodøs eldste. Samspeilet med Bodø domkirke, Bodø rådhus og selve Rådhusplassen med Post – og telegrafbygningen er vesentlig.

Fredningen av bygningens eksteriør skal sikre bygningens opprinnelige arkitektur. Både hovedstrukturen i det arkitektoniske uttrykket og detaljeringen, så som fasadeløsning med dekor, vinduer, dører, materialbruk og overflater skal opprettholdes.

Formålet er videre å bevare rominndeling, bygningsdeler og overflater i de deler av interiøret som er ansett for å være mest kulturhistorisk interessant. Fast inventar skal bevares som en integrert del av interiøret. Fredningen av kvartalet rundt bygningen har som formål å bevare og sikre bygningens virkning i det eksisterende bygningsmiljø. Virkningen av

bygningen i det arkitektoniske miljøet er avhengig av at det fredete arealet ikke bebygges og at eksisterende bruk eller tilsvarende bruk søkes opprettholdt.

Fredningsbestemmelser

Fredningsbestemmelsene er utformet i samsvar med fredningens formål og gjelder i tillegg til kulturminnelovens bestemmelser om vedtaksfredete kulturminner fra nyere tid.

1. Det er ikke tillatt å rive, skade eller flytte bygningen eller deler av denne.
2. Det er ikke tillatt å bygge om bygningens eksteriør eller de deler av interiøret som omfattes av fredningen. Unntatt fra dette er eventuelle tilbakeføringer, jf. punkt 5. Det gjøres også unntak for mindre utbygging på bygningens bakside (sørsiden), jf. punkt 7.
3. Det er ikke tillatt å skifte ut bygningselementer eller materialer, forandre overflater eller utføre annet arbeid ut over vanlig vedlikehold på bygningens eksteriør, konstruksjon eller de deler av interiøret som omfattes av fredning. Unntatt fra punkt 3 er eventuelle tilbakeføringer, jf. punkt 5, samt mindre utbygging på bygningens bakside, jf. Pkt 7.
4. Alt vedlikehold og all istandsetting skal skje med tradisjonelle materialer og metoder som er i tråd med bygningens egenart og på en måte som ikke reduserer de arkitektoniske og kulturhistoriske verdiene.
5. Tilbakeføringer til opprinnelig eller tidligere utseende og/eller konstruksjoner kan tillates i særlige tilfelle under forutsetning av at tiltaket kan gjøres på et sikkert, dokumentert grunnlag og etter dispensasjon fra forvaltningsmyndigheten.
6. Innenfor det fredete området må det ikke settes i verk tiltak eller bruksendringer som kan forandre området karakter eller på annen måte motvirke formålet med fredningen. Dette gjelder alle former for bebyggelse, anlegg og utvidelse av vei eller parkeringsplass, oppsetting av gjerder, skilt, endring av beplantning eller belegg, planering, utfylling og andre inngrep.
Det kan gjøres unntak for mindre utbygging på sørsiden av bygningen (jf. punkt 7).
7. Fredningen skal ikke være til hinder for videre museumsdrift. Det kan i den forbindelse gjøres unntak fra fredningsbestemmelsene for mindre utbygging på museets bakside (sørsiden av bygningen), med formål å sikre bedre tilgjengelighet. En eventuell utbygging må ikke være i strid med fredningens formål. Alle endringer må omsøkes og være godkjent av forvaltningsmyndigheten før tiltaket settes i gang.

Det presiseres at følgende objekter i fredningsområdet ikke inngår i fredningen:

- Arbeidsbrakker plassert på museumsbygningens sørside inngår ikke i fredningen.
- Nye brakker som det er gitt tillatelse til å oppføre midlertidig.

Følger av fredningen

Lovhenvvisning

Når det gjelder behandlingen av fredete hus og anlegg (og områder), vises det til kulturminneloven §§ 15a, 16, 17, 18, 19 og 21, samt ovennevnte fredningsbestemmelser.

Arbeider som krever tillatelse etter plan- og bygningsloven, må i tillegg forelegges kommunale myndigheter. Det gjøres oppmerksom på at tillatelser etter kulturminneloven må foreligge før arbeider i tråd med plan- og bygningsloven kan settes i verk.

Vedlikehold

Det er eier som har ansvar for det løpende vedlikeholdet av fredete bygninger og anlegg. Det grunnleggende prinsippet for vedlikehold av fredete bygninger er å bevare mest mulig av de opprinnelige eller eldre bygningselementene og detaljer som kledning, vinduer, dører, listverk, gerikter og overflatebehandling. Vedlikehold av fredete bygninger og anlegg skal så langt som mulig skje i samsvar med opprinnelig utførelse, teknikk og materialbruk og for øvrig i samsvar med fredningsbestemmelsene. For mer informasjon om vedlikehold og forvaltning av fredete bygninger og anlegg, vises til Riksantikvarens informasjonsblader.

Dispensasjon

Fredningen medfører at det må søkes om tillatelse/dispensasjon til å sette i gang alle typer tiltak som går ut over vanlig vedlikehold, jf. kulturminneloven § 15a og § 19 tredje ledd. Søknad om tillatelse skal sendes fylkeskommunen /Sametinget som avgjør om tiltaket kan iverksettes, evt. på visse vilkår. Oppstår det tvil om hva som anses som vanlig vedlikehold, skal fylkeskommunen/Sametinget likeledes kontaktes.

Økonomisk tilskudd

Det er anledning til å søke fylkeskommunen om tilskudd til vedlikehold og istandsettingsarbeider. Dersom det etter § 15a blir gitt dispensasjon med vilkår som virker fordyrende på arbeidet, skal det gis helt eller delvis vederlag for utgiftsøkningen, jf § 15a annet ledd. Fylkeskommunen kan gi opplysninger om frist for innsendelse av og krav til søknad.

Kort karakteristikk av kulturminnet

Museumsbygningen sto ferdig i 1904, og ble tegnet av ingeniør Ole Aarnseth som var adjunkt og senere overlærer ved Bodø høyere allmennskole. Bygningen fungerte fra starten av også som et slags kulturhus, og rommet flere ulike aktiviteter.

Museumsbygningen har fasade mot nord, mot Prinsens gate og byens sentrum. Bygningen har valmet tak, og arkitekturen bærer preg av nyrenessanse/nyklassisisme. Bygningen er symmetrisk oppbygd rundt en midtstilt frontispis flankert av siderisalitter på bygningens forside. Inngangsdør og samtlige vinduer er buete. Museumsbygningen er oppført i tegl fra Bodø teglverk, og er utvendig pusset. Taket er tekket med skifer.

Under bombingene av Bodø den 27. mai 1940 ble museet truffet av to bomber og fikk skader i tak og vegger. Det meste av inventar gikk tapt ved bombingene og som en følge av at okkupasjonsmakten overtok bygningen. På 1950-tallet ble museets åpne galleri i 2. etasje lukket. Dessuten er det bygget en mesaninetasje mellom 1. og 2. etasje. Dette medfører at museets utstillingsrom har mistet sin opprinnelige karakter.

Tørrakvariet fra 1940-tallet i museets kjelleretasje ble tilbakeført til opprinnelig utseende omkring 1990, og fremstår som det eneste originale vitnesbyrd om tidligere tiders utstillingsaktivitet. Museets hovedinngang fremstår som opprinnelig med bevarte flater, dører og vinduer samt trappeanlegg opptil 2. etasje og ned til kjelleretasje. Både rom med tørrakvarium og interiør i hovedinngang fremstår i dag som tydelig dokumentasjon av museets tidligste historie, og er av spesiell kulturhistorisk interesse.

For nærmere beskrivelse av kulturminnet vises det til vedlagt dokumentasjon.

Vurdering av kulturminnet. Begrunnelse for fredningsvedtaket.

Museumsbygningen som nå er over 100 år overlevde bybombingen under siste verdenskrig og er den eldste bygningen i Bodø sentrum. Denne bygningen er, i samspill med Bodø domkirke, Bodø Rådhus og Rådhusplassen med Post- og Telegrafbygningen, et sentralt element i Bodøs offisielle byrom. Museumsbygningen tilfører dette arkitektoniske miljøet tidsdybde og variasjon i form og uttrykk.

Stadig økende press på byområder og enkeltbygninger, og krav om økonomisk utvikling og tilpasning, gjør det svært viktig å ta vare på slike historisk viktige elementer i norske byer.

Nåværende Salten museum ble stiftet i 1888 under navnet Bodø Fiskerimuseum og er således blant de eldste fiskerimuseene i landet. Museumsbygningen er en viktig del av den nasjonale museumsetableringen som gjorde seg gjeldende i en periode med sterk fokus på nasjonsbygging og

folkeopplysning. Bygningen representerer dessuten en del av nordnorsk bygningshistorie som i stor grad ble utslettet i andre verdenskrig.

I nasjonal sammenheng utgjør bygningen viktig dokumentasjon som kilde til kunnskap om Bodøs arkitektur før ødeleggelsen av byen under 2. verdenskrig. Gjennom fortsatt museumsdrift ligger det til godt til rette for formidling av bygningens historiske og arkitektoniske verdier, samt byens og nasjonens nyere historie.

Riksantikvarens myndighet

Det følger av kulturminneloven § 15 jf. § 22 at departementet kan frede byggverk og anlegg eller deler av dem av kulturhistorisk eller arkitektonisk verdi. (Det følger videre av § 19 at departementet kan frede et område rundt et fredet kulturminne så langt det er nødvendig for å bevare virkningen av kulturminnet i miljøet eller for å beskytte vitenskapelige interesser som knytter seg til det.) Myndighet til å fatte vedtak om fredning er delegert fra Miljøverndepartementet til Riksantikvaren jf. forskrift om faglig ansvarsfordeling mv etter kulturminneloven av 9. februar 1979 § 12 nr.1.

Eiendomsforhold og reguleringsmessig status

Bygningen og omliggende kvartal eies av Foreningen Nordlandsmuseet, som fikk overdratt eiendomsretten fra Bodø kommune i 1947.

Museumsbygningen benyttes av Salten museum som kontorlokaler, utstillingslokaler, arkiv og magasin for museets gjenstander.

I henhold til sentrumsplan for Bodø fra 1993 er bygningen avmerket "Offentlig og almennyttig formål" og kvartalet "Parker, torg, grøntdrag og friområder - Disse områdene skal ikke nedbygges". Kvartalet er ikke regulert.

Forholdet til naturmangfoldsloven.

I henhold til Naturmangfoldslovens § 7 er det vurdert om vedtaket vil komme i strid med hensyn som er beskyttet i denne loven. Det er ikke påvist følger av fredningen som vil være i strid med Naturmangfoldslovens bestemmelser.

Redegjørelse for saksgang og innkomne bemerkninger

Melding om oppstart av fredning ble, i samsvar med kulturminneloven § 22 nr 1 meddelt Salten museum, Bodø kommune, Fortidsminneforeningen, Sametinget, Riksantikvaren og Fylkesmannen i Nordland den 30. juni 2005.

Salten museum og Bodø kommune ble innkalt til møte den 4. oktober 2005 angående innhold og omfang av fredningsforslaget. Det ble i møtet vektlagt at fredningen ikke bør være til hinder for videre drift av museet.

Melding om oppstart av fredningsarbeidet ble kunngjort i Avisa Nordland og Norsk lysingsblad den 4. november 2005.

Fylkeskommunen utformet deretter fredningsforslag, og dette ble i samsvar med kulturminneloven § 22 nr.2 sendt på høring til berørte parter 30. mai 2006. Samtidig ble det kunngjort i Avisen Nordland og Norsk lysingsblad at fredningsforslaget var lagt ut til offentlig ettersyn i Bodø kommune og Nordland fylkeskommune. Det ble gitt en frist på 6 uker fra kunngjøringsdagen til å komme med uttalelser.

Sametinget hadde ingen merknader til fredningsforslaget. Fortidsminneforeningen slutter seg fullt ut til forslaget og er i særlig grad tilfreds med at fredningen omfatter hele kvartalet samtidig som videre museumsdrift er ivaretatt gjennom fredningsbestemmelsenes punkt 7.

I henhold til kulturminneloven § 22 nr. 3 skal forslag om fredning legges frem for kommunestyret før vedtak om fredning fattes. Kommunestyret behandlet saken i møte 7. september 2006 og fattet følgende vedtak i sak PS 06/110:

Bodø kommune støtter fredningsforslaget av Prinsens gate 116 med følgende merknader:

- Fortauet må trekkes fra forslaget.
- Arealet på sørsiden må holdes åpent for utbygging til museumsformål.

Fylkesrådet behandlet saken i møte 7. mai 2007 og fattet følgende vedtak:

1. Fylkesrådet vurderer det framlagte forslaget til fredning i.h.t kulturminnelovens § 15 og 19 - av Prinsens gate 116, museumsbygningen, som en viktig bevaringssak. Prinsens gate 116 er et betydningsfullt innslag i Bodø bys arkitektur og et viktig element i Bodøs offisielle byrom, i samspill med Bodø domkirke, Bodø rådhus og selve Rådhusplassen med Post- og telegrafbygningen.
2. Med sine over 100 år er museumsbygningen et tradisjonsrikt møtested i Bodø, og i nasjonal sammenheng et vitnesbyrd om vår museumsutbygging på begynnelsen av 1900-tallet. Museet er det nest eldste i Nord-Norge.
3. Med henvisning til vedlagte forslag til fredningsbestemmelser, tilrår fylkesrådet Riksantikvaren å frede Prinsens gate 116 - Museumsbygningen, Bodø kommune jf kulturminnelovens § 15 og 19.

I vedtaket har Riksantikvaren gjort noen mindre endringer av teksten i forhold til det opprinnelige fredningsforslaget som har vært på høring. Dette dreier seg kun om mindre redigeringer av teksten blant annet for å gjøre fredningsbestemmelsene klarere i forhold til formålet. Dette innebærer ikke noen realitetsendring av fredningens innhold.

Riksantikvarens bemerkninger til høringsuttalelsene

Høringsuttalelsene er svært positive til fredningen. Bodø kommune har uttrykt ønske om at fortauet trekkes fra fredningen, og at arealet på sørsiden

holdes åpent for utbygging til museumsformål. Nordland fylkeskommune har vurdert dette på følgende måte:

Nordland fylkeskommune ser ingen grunn til å utelate fortauet fra fredningsområdet. Fortauskanten er den naturlige avgrensningen av kvartalet. Det må dessuten påpekes at det ligger eldre fortauselementer, antakeligvis fra før 2. verdenskrig innkorporert i fortauet mot øst. Når det gjelder merknaden om at arealet på bygningens sørside må holdes åpent for utbygging til museumsformål, så er det tatt høyde for dette i fredningsbestemmelsenes pkt. 7.

Riksantikvaren støtter Nordland fylkeskommunes vurdering, og har ingen kommentarer ut over dette.

Opplysning om klageadgang og tinglysing

Riksantikvarens vedtak om fredning kan påklages til Miljøverndepartementet, jf. forvaltningsloven § 28. Eventuell klage stiles til Miljøverndepartementet, men sendes Riksantikvaren innen tre uker fra fredningsvedtaket er mottatt, jf. forvaltningsloven § 29.

Fredningsvedtaket vil bli tinglyst av Riksantikvaren i samsvar med kulturminneloven § 22 nr. 5

Vennlig hilsen

Jørn Holme

Unni Grønn
avdelingsdirektør

Vedlegg:

Dokumentasjonsvedlegg - Prinsens gate 116, museumsbygningen

Diplom

Informasjonsbladet "Å eie et fredet hus".

Kopi til:

Nordland fylkeskommune, Kulturetaten - Kulturminner i Nordland - Fylkeshuset, 8048

Bodø

Bodø kommune, Postboks 319, 8001 BODØ

Miljøverndepartementet, Postboks 8013 Dep, 0030 Oslo

Fortidsminneforeningen - Nordland avdeling, Postboks 502, 8001 BODØ